

ƏLƏMDAR QULUZADƏ

NAVALÇA

UŞAQ ŞAIRLƏRİ UŞAQ KİMİDİR

*Duzu sözündədir, qəndi dilində,
Bütün sevincini uşaqla bölər.
Fağırının nədir, lap dəcəlin də
Xətrinə dəysəniz kövrələ bilər –
Uşaq şairləri uşaq kimidir.*

*Qədir də, qiymət də, baxt da baxtabaxt,
Uşağın könlünü sıxmayın, nolar.
Uşaq şairinin yanında heç vaxt
Uşağa uşaq tək baxmayın, nolar –
Uşaq şairləri uşaq kimidir.*

*Başının üstündə kölgə görəndə
Şehli çiçək kimi gözün sıxmasın.
Uşağı aldadıb sevindirəndə
Uşaq şairləri yaddan çıxmasın –
Uşaq şairləri uşaq kimidir.*

*Dərdli uşaq görsə, o da qüssədə,
Ömrü neçə ömür daşıyır onun.
Saçı ağarsa da, əli əssə də
İçində bir uşaq yaşayır onun –
Uşaq şairləri uşaq kimidir.*

*Dünya qollarının üstündə yatıb,
Desən ki, dil bilir kaman, inanır.
Uşağın başını nağılla qatıb
Özləri nağıla yaman inanır –
Uşaq şairləri uşaq kimidir.*

ƏLƏMDAR QULUZADƏ

84(5A2E)-5
Q 86

NAVALÇA

(Şeirlər)

MƏCBURİ NÜSXƏ
№ _____

F. Köçəri adına
Azərbaycan Dövlət Uşaq
KITABXANASI
INV. № 65803

BAKI – “ŞUŞA” – 2012

2015 fond.

Q 01(2012)

Redaktoru: **Vasif Quliyev**
Rəssamı: **Vüsalə Qocayeva**

Ələmdar Quluzadə

“Navalça”, Bakı, “Şuşa” nəşriyyatı, 2012. 80 səh.

Yaz yağışı təbətə nur çiləyəndə, güllərin, çiçəklərin qulağına billur sırğa taxanda, çardaqların üstündə damlalar “qaval çalanda”, navalçalardan şırhaşırıla su axanda uşaqların gözü gülür, könlü sevinir. Qoy bu “Navalça” da Azərbaycan balalarını bir yerə toplansın, uşaqlarla baş-baş verib şirin-şirin söhbət etsin.

051(L-041)
Q _____ sifarişlə
051-01(2012)

© “Şuşa” nəşriyyatı, 2012

BİZ DƏ ÇOX ŞEY BİLİRİK

MƏN KÜLƏYİ SEVİRƏM

Mən küləyi sevirəm;
Gülə-gülə yellənir
Yelləncəkdə mələs nar.
Mən küləyi sevirəm;
Gəlib baş-başə dəyir
Qapımızda çinarlar.

Mən küləyi sevirəm;
Çiçəklərin, otların
Telində daraq olur.
Mən küləyi sevirəm;
Dəniz küləkdə yatmır,
Dalğalar oyaq olur.

Mən küləyi sevirəm;
Külək əsəndə bulud
Beşik tək yırgalanır.
Mən küləyi sevirəm;
Axı külək əsəndə
Bayrağım dalğalanır.

ŞƏKURƏ ŞƏKİL ÇƏKİR

Qulağı birləşdirir
Kırpik ilə, qaş ilə.
Şəkurə şəkil çəkir
Rəngli karandaş ilə.

Dəvə itdən balaca,
Maral səkkiz qulaqlı.
Canavar dörd gözlüdür,
Keçi ikiayaqlı.

Utananda üzünə
Sanki ələyi tutur.
Əlinə baxan kimi
Onun gülməyi tutur.

Dəmirçi balıq tutur,
Futbol oynayır həkim.
Deyir ki, mənə baxma,
Sənin şəklini çəkim.

AZƏR VƏ XƏZƏR

Ata ilə anası
Tapşırıblar Azərə,
Gözü üstündə olsun,
Göz yetirsin Xəzərə.

Xəzəri səsləyəndə
Azər açır qolunu,
Azəri görən kimi
Xəzər açır qolunu.

Heç kəs giley etməyir
Azər ilə Xəzərdən.
Qardaşlar bir-birini
Qaçırmayır nəzərdən.

ƏN ŞİRİN AĞAC

Külək əssə yellənir
Qızların saçı kimi,
Saça hansı oxşayır
Söyüd ağacı kimi?

Başdakı budaqları
Fırçanın ucu kimi,
Kim hündür ağac görüb
Çinar ağacı kimi?

Qayalara dırmanır
Bir dəli keçi kimi.
Qayalıqda nə bitir
Palıd ağacı kimi?

Hamı onu tanıyır
Dərdin əlacı kimi.
Hansı ağac şirindir
Alma ağacı kimi?

“ÇƏLİK ƏKƏN” QOCA

- Şirin baba!
- Nədi, bala?
- Bu çəliyi neyləyirsən?
- Aparıram bağda əkəm.
- Çala qazıb su verəsən?
- Suyun verəm, keşik çəkəm.
- Çəlik nə vaxt çiçək açır?
- Boz qayalar gül açanda.
- Nə vaxt meyvə gətirir bəs?
- Xan çinarlar dil açanda.
- Şirin baba!
- Nədi, bala?

- Niyə güldün sözümə bəs?
- Mənim balam, öz sirrini
Hər adama adam verməz...

Bir tərəfdə qaş qaraldı,
Bir tərəfdə dan söküldü.
Bir çəliyə baxa-baxa
Uşaq susdu, qoca güldü.
Yola düşdü yavaş-yavaş,
Ayağını çəkə-çəkə.
Çökə əkən, çəltik əkən
İndi gedir “çəlik əkə”.

ULDUZ UDUZDU

Ulduza adı
Atası qoyub,
Ulduz ulduza
Baxmaqdan doyub.

Ulduz getsə də
Gündə bazara,
Bir dəfə çıxmır
Televizora.

Şahmat oynadıq,
Mənə uduzdu.
Bilmirəm onun
Nəyi ulduzdu.

QUZULAR YEKƏLƏNDƏ

Ot yeyib böyüyəndə
Ya qara camış olur,
Ya kəl olur kəlçələr.
Dən yeyib yekələndə
Toyuq olur fərələr,
Xoruz olur beçələr.

Çəpiş yarpaq yeyəndə
Təpəl təkədə saqqal,
Boz keçidə saç olur.
Quzular yekələndə
Arxada qalan qoyun,
Qabaqdakı qoç olur.

GÖYLƏRDƏ ÖYRƏNƏCƏM

Fırça alıb Fərruxa
Yenə rəssam atası,
Rəngbərəng kağızları
Tutmur onun çantası.

Öz oğlunu mindirir
Gündə avtomobilə.
Maşın sürmək öyrədir
Atası Aftandilə.

Atası aparıbdır
Zamin zəmini görüb,
Atası kapitandır,
Gəray gəmini görüb.

Mən də öz atam ilə
Təyyarəyə minəcəm.
Təyyarəni sürməyi
Göylərdə öyrənəcəm.

XALALAR SÖHBƏT EDİR

O gün atam anamı
Qeybət etməyin üstdə
Danlayıb, sıxışdırıb.
Atam əsəbləşəndən
Anam qeybət etməyi
Biryolluq yığışdırıb.

Qonşudakı xalalar
Qonşuya yığışanda
Oturub qeybət edir.
Amma bizə gələndə
Onlar çay içə-içə
Üç saat söhbət edir.

XALID XARİCDƏN GƏLİB

Xaricdə təhsil alır,
Xalid istedadlıdı.

Xalamın oğlu Xalid
Hamıdan savadlıdı.

Xalam oğlu xaricdən
Düyməsi qırıq gəlib.

Köhnə pencək geyinib,
Şalvarı cırıq gəlib.

Xalid cibin yerini,
Cib xərcini dəyişib.
Xaric xalam oğlunun
Xaricini dəyişib.

HƏR QUŞUN ÖZ YERİ

Uçub qondu kola sərçə,
bala sərçə.

Yatıb mışıl-mışıl ördək,
yaşıl ördək.

Sol göyərçin, sağ göyərçin,
ağ göyərçin.

Ağladacaq tarı bülbül,
sarı bülbül.

Qanadını gərib durna,
qərib durna.

Bulaşıldır qıra qarğa,
qara qarğa.

Hamısından uca qartal,
qoca qartal.

FƏSİLLƏR

Gələn qışdı -
Dağı, düzü
Pambıq kimi
Ağartmışdı.

Gələn yazdı -
Budaqlara
Fırça ilə
Çiçək yazdı.

Gələn yaydı -
Deyirəm kaş
Bircə ay da
Uzanaydı.

Bu payızdı -
Yellənəcəkdə
Yellədiyi
Heyvamızdı.

BAŞQASININ SÖZÜ

- Oğlum, dünən yanında
Nə tapşırıdım anana?
Demədim mindirməsin
Uşaq atı divana?
- Ata, bəs niyə anam
Heç nə deməyib mənə?
- Ona söylədiklərim
Yoxsa çatmayıb sənə?
- Axı özün demisən
Söz-söhbətdən qıra qəz.
Başqasına deyilən
Sözü uşaq eşitməz.

HƏFTƏDƏ İKİ ŞƏNBƏ

Ay baba, şənbə günü
Ayrı gündən gödəkdir
Bilirsənmi nə qədər?
Ona görə almalar
Bircə dəfə yetişmir
Şənbə gününə qədər.

Şənbə günü olanda
Atam məni gətirir
Həmişə siz tərəfə.
Ay baba, istəyirəm
Şənbə günləri gələ
Həftədə iki dəfə.

SÖZ DURMAYIR

Nənəmin sandığında
Nə dursa, bez durmayır.
Babam ata minəndə
Qapıda qaz durmayır.
Anam səhər yuxudan
Atamdan tez durmayır.
Atam verdiyi sözün
Üstündə düz durmayır.
Ağzımı açan kimi
Ağzımda söz durmayır.

TELEVİZORUN DİLİ

Köhnə televizorun
Mən qalmışdım əlində,
Təkcəcə danışırdı
Azərbaycan dilində.

Bapbalaca düymələr
Dayan bilir, gəl bilir.

Təzəsini almışıq,
Yetmiş yeddi dil bilir.

Nənəmin dediyi söz
Mənim ağlıma batır:
- Zavod televizora
Dili öyrədib satır.

ATAM İŞDƏN GƏLƏNDƏ

Maşinist neyləyirsə
Əli, üzü, paltarı
Benzinə, yağa batmır.
İki dəmirin üstdə
Qatar elə gedir ki,
Təkəri zığa batmır.

Atamınsa sürdüyü
Maşının təkərləri
Həmişə palçıq olur.
Atam işdən gələndə
Hamamın qapıları
Üzünə açıq olur.

KİM NƏDƏN QAÇIR

Bəhanə tapmayanda
Qəzənfər qəstdən qaçır.
Nəğmə dərsi gələndə
Səxavət səsdən qaçır.

Dostları dost axtarır,
Dostəli dostdan qaçır.
Meyvələr yetişəndə
Mehralı dərsdən qaçır.

ANAM HARADAN BİLİR

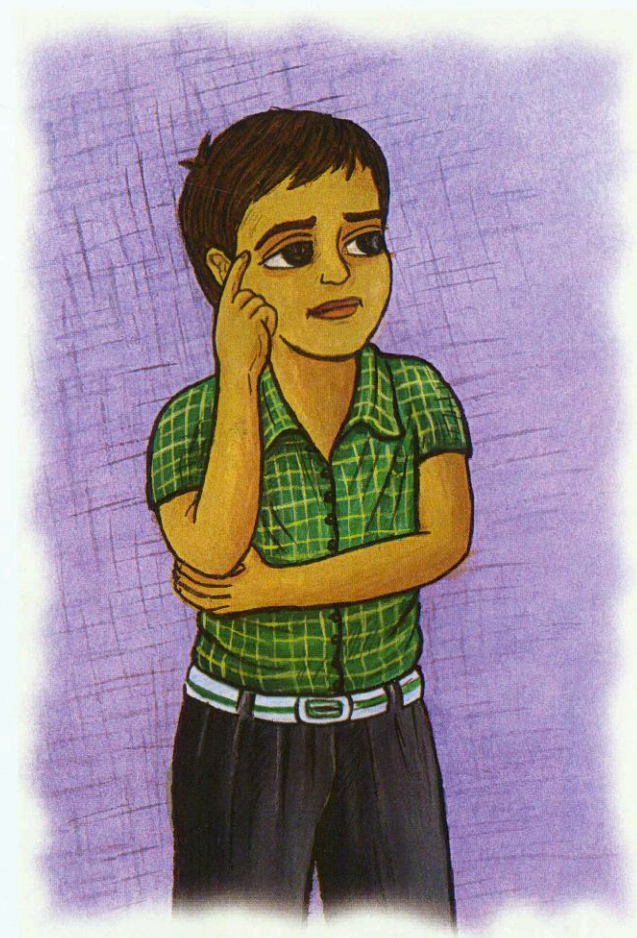
Dedi alçaya çıxma,
Tikan sənə batacaq -
batdı.

Dedi bacını döymə,
Gəlib səni satacaq -
satdı.

Dedi palçığa girmə,
Ayaqqabın qopacaq -
qopdu.

Dedi itə daş atma,
Hürüb səni qapacaq -
qapdı...

Gah danışır yavaşca,
Gah hirslənir ucadan,
Anam haradan bilir,
Hər şeyi qabaqcadan?

MƏSLƏHƏT

Alışa söz deməyin,
Alışar, alışqandı.
Güləliyə gülməyin,
Dalaşar, dalaşqandı.

Yavərə yanaşmayın,
Yarışar, yarışqandı.
Tapdığa tapşırıq ver,
Çalışar, çalışqandı.

İKİ VƏLİ, BİR LÜTVƏLİ

O da Vəli,
Bu da Vəli,
Dərsə gedir
Bir cüt Vəli.
Cütünün də
Çantasında
Dərs cədvəli.
Gecikərsən,
Yeyin yeri,
Onlara çat,
Ay Lütvəli.

QULAĞIM YORULUR

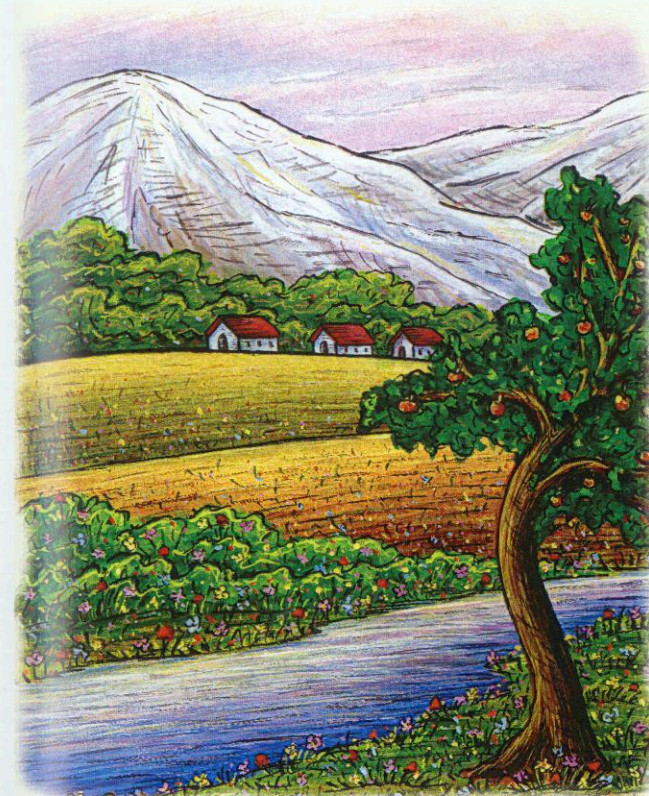
Çox yeriyəndə
Yeriyə bilmir,
Yolda yorulur
Mənim ayağım.
Çoxlu yeyəndə
Ağzım açılmır,

Söz tuta bilmir
Mənim dodağım.
Çox danışanda
Dilim yorulur,
Qulaq asanda
Mənim qulağım.

LOVĞALAR

Yaşar bir yaşıl köynək
Geyinib lovğalanır,
Pənah qırmızı pəncək
Geyinib lovğalanır,
Əli naxışlı əlcək
Geyinib lovğalanır.

Paxıl uşaqlar kimi
Alışmıram, yanmıram,
Təzə papaq qoymuşam,
Mən heç lovğalanmıram.

UZAQ KƏND

Qışda şəhərdə qalıb,
Yayda kəndə gedirik.
Yaylıq alma yetişən
Ayda kəndə gedirik.

Dərələri dənizdən
Dərin kəndə gedirik.
Şəhər isti olanda
Sərin kəndə gedirik.

Babama gərək olsa
Qonaq kəndə gedirik.
Adı yadımdan çıxıb,
Uzaq kəndə gedirik.

KÖHNƏ QƏZETLƏR

Atam yenə də işdən
Evə qəzetlə gəlib.
Deyir bunlar təzədi,
Dünənkilər köhnəlib.

Əllərini uzadır
Nənəm yenə qəzetə,
Bişmiş yumurtaları
Bükür köhnə qəzetə.

Babamın zənbilində
Köhnələr bağa gedir.
Qışda dolaba dolur,
Yayda yaylağa gedir.

Heç kəs başa salmayır
Bir məsələni mənə:
Axı niyə qəzetlər
Köhnəlir bircə günə?

BAĞÇADA

Bağçada gül,
Bağçada nar,
Gülü dərir,
Narı dərir
Yenə Gülnar.

Bütün yazı,
Qışı küknar,
Yaşıl olur
Yaşıl küknar.
Dərs oxuyan
Gülnara bax
Sən də ona
Qoşul, küknar,
Yaşıl küknar.

SÜPÜRGƏÇİ

Bizim küçə payızda
Sarı yarpaq geyinir,
Yarpaqları süpürüb
Süpürgəçi deyindir.

Saralıb xəzəl olur
Bu gül-çiçək payızda.
Süpürgəçi onları
Süpürəcək payızda.

Evdən süpürgə ilə
Çıxır Pakizə xala.
Payızın tökdüyünü
Yığır Pakizə xala.

GÖZÜMÜ QAMAŞDIRIR

Əlinə çömçə alıb
Çapay məni çaşdırır.
Qaraş qara qaşıqdı,
Aləmi qarışdırır.
Babək dalaşanlara
Bar verib barışdırır.

Qurban özündən yalan
Nağıllar quraşdırır.
Arif hər şeyi bir-bir
Arayıb araşdırır.
Gündüzdə bir güzgü var,
Gözümü qamaşdırır.

ATAM UŞAQ OLANDA

Atam uşaq olanda
Evdə boşqab qırmayıb,
Çarpayının altında
Bir yol evcik qurmayıb.

Atam uşaq olanda
Uşaqda dalaşmayıb,
Bir yol qonum-qonşunun
Çəpərindən aşmayıb.

Atam uşaq olanda
Köynəyi kirlənməyib,

Saçı tez-tez yuyulub,
Tez-tez ətirlənməyib.

Atam nə axşam uşaq,
Nə səhər uşaq olub.
Başa düşmürəm atam
Nə təhər uşaq olub.

Nə küçəmizdə dava,
Nə də qalmaqal olub.
Deyən atam anadan
Elə ağsaqqal olub.

ALMADAN AĞIR

Atası bir budaqda
Almaları saxladı
Payızacan yekəldi.
Ağa ilə atası
Almaları dərəndə
Düz on beş kilo gəldi.

Ağa ağaca çıxdı
Amma öz atasından
İcazəni almadan.
Birdən budaq qırıldı -
Demə Ağa ağırmiş
On beş kilo almadan.

ZİBİL DÜŞMÜR

Hamı bilir ki, Zabil
Zibanın qardaşdır.
Qışda Ziba Zabilə
Həyətdə qar daşdır.

Ziba evi süpürür,
Zabil həyə-t-bacanı,

Barmaq ilə göstərir
Hamı qardaş-bacını.

Hətta Zabillə Ziba
Çıxanda səyahətə,
Onların qorxusundan
Zibil düşmür həyə-tə.

ÇALPAPAQ

Başıma qar yağıbdı,
Papaq ağappaq olub.
Nənəm gülüb deyir ki,
Balam çalpapaq olub.

Qardaşım papağını
Qoyub mənim başıma,
Gedim bir çalpapaq da
Düzəldim qardaşıma.

QARATOYUQ

Sanki batıb
Qıra toyuq,
Qaratoyuq.
Toyuqdursa
Niyə çıxmır
Tara toyuq?
Qar görəndə
Gah baş vurur
Qara toyuq,

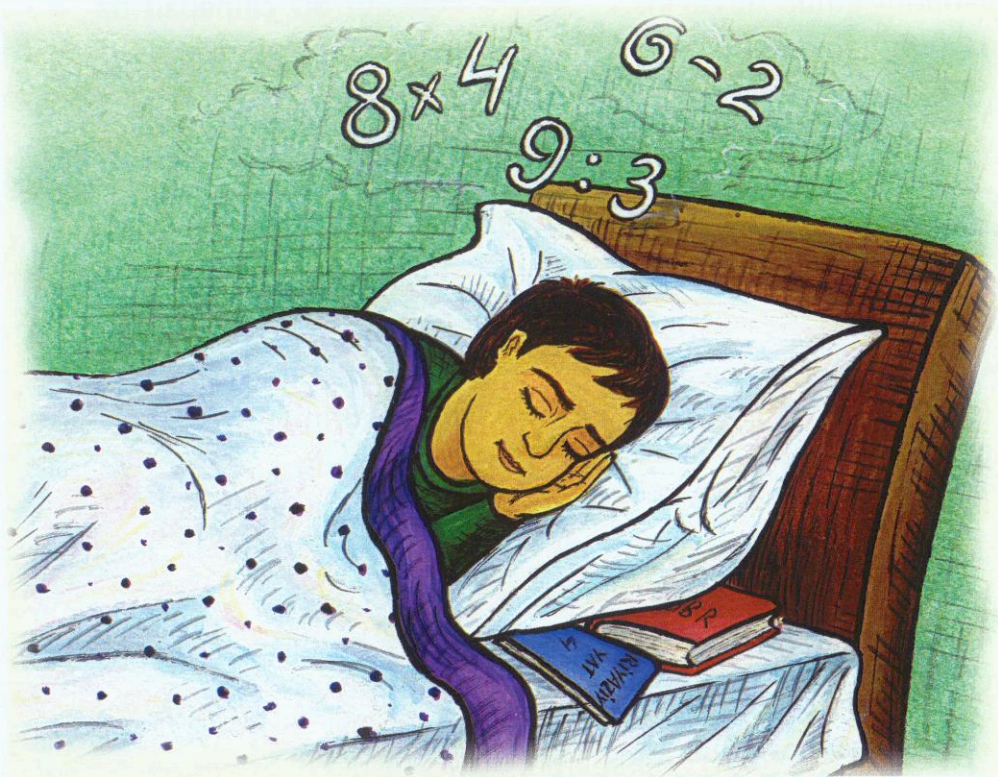
Gah ilişir
Tora toyuq.
Tapa bilmir
Bircə gilə
Qora toyuq.
Qra toyuq,
Bura toyuq...
Hara getdi
Qaratoyuq?

F. Məhərrinin adına
Azərbaycan Dövlət Uşaq
KİTABXANASI
INV. № 65803

RIYAZIYYAT

Doqquzu böl,
Səkkizi vur,
İkini çıx,
Altını at...
İl uzun
Niyaziyə
Ot yoldurur
Riyaziyyat.
Amma o gün
Niyaziyə

Nə söylədi
Gör Raziyyə:
- Baş altına
Qoy kitabı,
Gündəliyi,
Niyazi, yat.
Zəhmət çəkib
Qoy başına
Özü girsin
Riyaziyyat.

ZƏHMƏTKƏŞ OĞLAN

Zəhmətə öyrədibdir
Ana gündə Hikməti,
Gündən-günə artıbdır
Hikmətin də hörməti.

Onun xətir-hörməti
Başından aşıb-daşdı.
Hikmət lovğalanaraq
Anasına yanaşdı:

- İndən belə bir dəfə
Evi töküb-dağıtsam,
Onda töhmət ver mənə.
Mən zəhməti sevirəm,
Ana, zəhmət olmasa
Gündə zəhmət ver mənə.

DURUB MƏNİ GƏZİRLƏR

- Qazanı neyləyirlər?
- Su töküb qaynadırlar.
- Çömçəni neyləyirlər?
- Qazanda oynadırlar.
- Soğanı neyləyirlər?
- Qabığınyı soyurlar.
- Qasığı neyləyirlər?
- İsti suda yuyurlar.
- Boşqabı neyləyirlər?
- Süfrələrə düzürlər.
- Süfrə düzəldi, sonra?
- Durub məni gəzirlər.

BİLMİRƏM

- Qış gözəldir, yoxsa yaz?
- Bilmirəm.
- Bu ördəkdir, yoxsa qaz?
- Bilmirəm.
- Quzular iməkləyir?
- Bilmirəm.
- Çiyələk çiçəkləyir?
- Bilmirəm.
- Sənin neçə yaşın var?
- Bilmirəm.
- Gözün üstə qaşın var?
- Bilmirəm.

Onun bilmədiyini
Bilən çoxdu məhlədə,
"Bilmirəm"i ondan çox
Bilən yoxdu məhlədə.

"ÜÇ" YAZAN QƏLƏM

Dərs ili başlayandan
Bərk-bərk yapışıb küncdən,
Bəşirin qiymətləri
Yuxarı qalxmır "üç"dən.

Müəllim iki dənə
Qələm saxlayır hazır.

Beş uşağa "beş" yazır,
Üç uşağa "üç" yazır.

Guya ki, fikir vermir
Müəllim hay-həşirə.
"Üç"ü yazan qələmlə
Qiymət yazır Bəşirə.

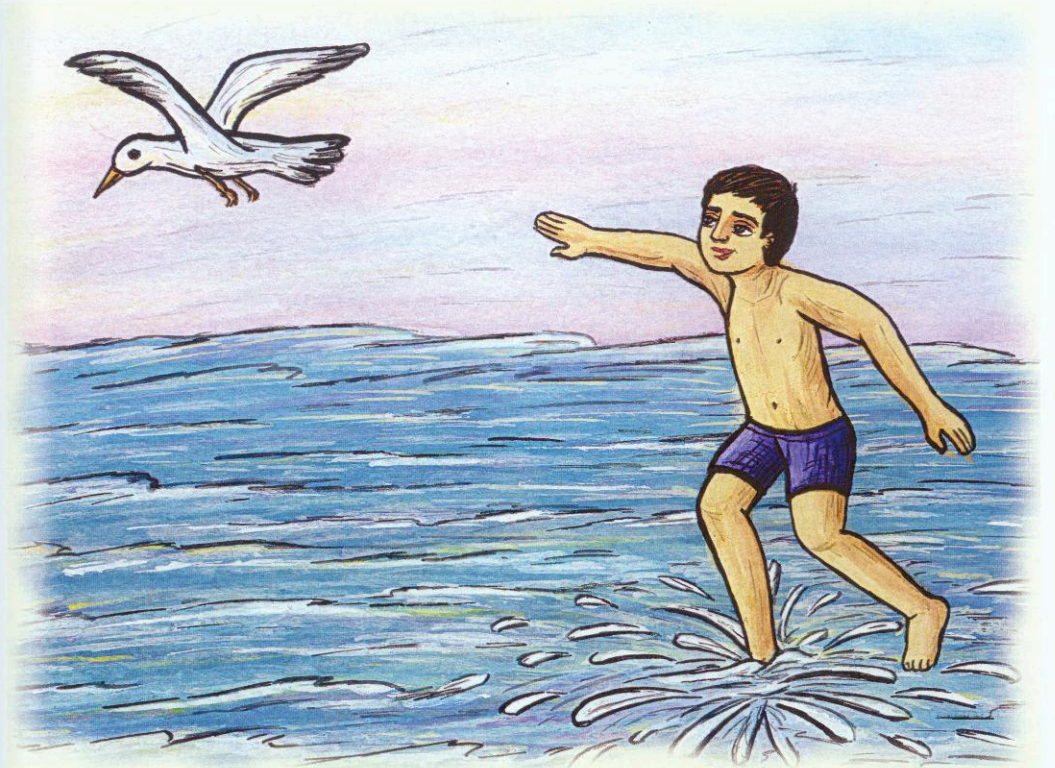
QAĞAYI UÇUŞU

Quma basır
Gah qıçını,
Gah qolunu,
İki günə
Qaraldıbdır
Günəş onu.

Qağayılar
Heç dincəlib
Heç yatmayır.
Amma günəş
Qağayını
Qaraltmayır.

Qollarını
Açıb qaçır
Çimərlikdə.
O qaçanda
Ona çatmaz
Heç əlik də.

Sanki uçmaq
Öyrənəcək
Qağayidan.
Hafis elə
Özün yorur
Havayidan.

MEH VƏ MEHİN

Nənəsindən alanda
Mehin donun behini,
Nənə bir yol eşitmir
Nəvənin tənbehini.

Təzə don geyinəndə
Yaxşı işləyir zehin,
Yeməklərin adını
Əzbər söyləyir Mehin.

Hamı bağçada görür
Səhər tezdən Mehini,

Qız yığır nəlbəkiyə
Qızıl gülün şəhini.

Mehin qorxmur çəməninin
Küləyindən, mehindən,
Meh dəcəl uşaq kimi
Əl çəkməyir Mehindən.

Dalınca yüyürsə də
Çöldə, çəməndə mehini,
Amma mehi hələ də
Tuta bilməyir Mehini.

ƏKİZ SÖZLƏR

Yol aldıq dağlara düz,
Arxamızda qaldı düz.
Biz əzgil dərə-dərə
Adladıq neçə dərə.
Qonmuşdu qara toyuq,
Qanadı qara toyuq.
Bülbülün donu sarı,
Uçurdu bizə sarı.
Dovşan düşüb nə kökə,
Qonaq elədik kökə.
Güc verib döşə təkə,
Dırmandı döşə təkə.
Tez girdi şələ tülkü,
Quyruğu şələ tülkü.

İDRİS İDMAN EDİR

Hər dərsin axırında
Darvazanı açırdı,
Qollarını yelləyib
İdris evə qaçırdı.

Qayıdanda nə isə
Yeyə-yeyə gəlirdi,

Üz-gözünü qatıqlı
Dəsmal ilə silirdi.

Hamı bildi, o, evə
Nədən ötrü gedirmiş.
Guya hər tənəffüsdə
İdris idman edirmiş.

BİLETLƏ BƏXT OYUNU

Üstəlik tərindi də
Sürücü üstümüzə,
Pulu alıb yenə də
Bilet vermədi bizə.

Zəng içəri vurulub,
Hamı dərəcə girmişdi.

O, bizi yubandırır
Dərəcə gecikdirmişdi.

Sürücü istəyirmiş
Öz bəxtini sınağa.
Biletləri saxlayıb
Lotereya oynaya.

QAZAN QAZ GÖZLƏYİR

- Qəzənfər, ay Qəzənfər,
Uşaq qalıb qazayaq.
Qazı yandır qazanı
Qazın üstünə qoyaq.
- Qızıyətər, qızı göndər
Quzunu qaytarmağa,
Qoz bağına gedirəm,
Qazları otarmağa.
- Qəzənfər, qazı qaytar,
Qız yuyubdur qazanı.

Qırsaqqız qızın deyir,
Qazan boşdur, qaz hamı?

- Qızıyətər, qurbanıdır
Qazlar yenə qəzənin,
Qazın kökün kəsəcək,
Sənin qara qazanın!

İki çənə qızışdı
Qazla qızın üstündə,
Qazlar qoz bağındadı,
Qazan qazın üstündə.

NAVALÇA

Evlərin damlarında
Damlalar qaval çalar,
Damlaları bir yerə
Toplayar navalçalar.

Çiçək açan budaqlar
Oxşayar xonçalara,
Sərçələr çimmək üçün
Cumar navalçalara.

Navalçanın əlindən
Alıb göy alçaları

Qızlar navalçalardan
Doldurar dolçaları.

Navalçanın altında
Sərinləyər xalçalar,
Xalçaların əlinə
Su tökər navalçalar.

Bir də baxıb görərik
Gülür güllü bağçalar,
Doyunca su içirib
Bağlara navalçalar.

BOSTANÇI DƏRSİ

Nə Tahirdən ayrılır,
Nə Mahirdən əl çəkir,
Uşaqları bir yerə
Yenə toplayıb Bəkir.

Tum barədə soruşur
Tum çırtlayan Əvəzdən,
Bostanın kənarında,
Dərs keçir tərəvəzdən.

- Boranının həm göyü,
Həm də sarısı olur,
Qarpız qabıqlarının
Üstdə dərisi olur.
Kökün şaxı ölsə də
Altda dirisi olur.
Hər bir kolun dibində
Kartof sürüsü olur.
Badımcanın içində
Balıq kürüsü olur.

QARIŞQALARA QAYĞI

Zəhmətkeş qarışqalar
Düzülərək cərgəyə
Yemi çəkir yuvaya.
Zəhmətdən qorxan Cəlil
Qarışqalara baxıb
Özün verir havaya.

Qarışqalar hamıdan
Qabaq xəbər tutdular
Yağış yağana qədər.
Qarışqalar dalbadal
Yuvaya doluşdular
Şimşək çaxana qədər.

Cəlil quru yer gəzir
İslanmış köynəyini
Sərib qurutmaq üçün.
Cəmil çətir axtarır
Qarışqa yuvasının
Üstünə tutmaq üçün.

UŞAQLARDAN NƏ GİZLİN...

SƏADƏTİN BEŞ YAŞI

Hələ oyuncaqlara
Qarışıb onun başı,
Səadətın cəmisi
Beş yaşı var, beş yaşı.

Beş dənə gəlinciyi
Yığır bircə xurcuna,
Balaca noğulların
Beşi sığır ovcuna.

Yavaş-yavaş biz ona
Öyrədirik yavaşı.
Kim bilmir Səadətın
Beş yaşı var, beş yaşı?

O tullanıb - düşəndə
Evdə taxça oynayır,
Gündə babası ilə
Bağça-bağça oynayır.

Ona bir söz demirlər
Mərifətın üstündə,
Babanı danlayırlar
Səadətın üstündə.

Daha yemək yeyəndə
Axmır gözünün yaşı,
Axı, bu qəşəng qızın
Beş yaşı var, beş yaşı.

YÜZÜ MƏNİ ALDADIR

Anamın yalan çıxan
Sözü məni aldadır,
Atamın sözündən çox
Özü məni aldadır.
Babam gözüün yumanda
Gözü məni aldadır,
Yatmayanda nənəmin
Dizi məni aldadır.
Gündə Qızbəs xalanın
Qızı məni aldadır.
Mən yalan demirəm ha,
Yüzü məni aldadır.

KİMİ NECƏ TANIYIRAM

Şəlaləni, Şəfəqi
Şalından tanıyırım.
Dilişi dilindəki
Balından tanıyırım.
Tellini toqqasından,
Telindən tanıyırım.
Xəyaləni, Xəyyamı
Xalından tanıyırım.
Əlini cibindəki
Əlindən tanıyırım

QANIM QARALMIR

Yemək yananda
Qazanımızın
Yanı qaralır,
Qara qazana
Anam baxanda
Qanı qaralır.

Ağ topum ilə
Küçəyə çıxsam
Top qara olur.

Topa baxanda
Atamın qanı
Qapqara olur.

Bir oyuncağım
Mənim əlimdə
Salamat qalmır.
Ha çalışıram
Bircə yol mənim
Qanım qaralmır.

ƏLİ CİBİNDƏDİ

Atam əlində təsbeh
Divarın dibindədi,
Anam deyir atanın
Əlləri cibindədi.

Kürü lazım olanda
Atam lap Kürə girir.
Əli cibdədir deyə
Əli hər yerə girir.

METRODA GÜN DÜŞÜR

Nə acı bibər yeyib,
Nə də soğan doğrayıb,
Günəl günəşə baxıb,
Göy gözləri ağrıyıb.

Hamı deyir ki, Günəl
Günaydan da qoçaqdı.

Gün burnunu yandırıb,
Günəl gündən qaçaqdı.

Gün eynəyini taxır
Qız büzüşə-büzüşə,
Günəl qorxur metroda
Gözlərinə gün düşə.

NƏ DEYİRSƏN

Bulud, göydən yağışını
Ələ görüm nə deyirsən.
Budaqlardan aşağı düş,
Dələ, görüm nə deyirsən.
Ördək bacı, vur özünü
Gölə görüm nə deyirsən.
Quzu, azca yala məni,
Mələ görüm nə deyirsən
Külək, hələ bərkdən əsmə,
Hələ görüm nə deyirsən.

SEL DƏNİZƏ APARDI

Qonaq gedib qalmışdım
Bir dəfə əmimgildə.
Çoxlu balıq var idi
Biz çimdiyimiz göldə.

Bir gün bərk yağış yağıb
Ağacları qopardı.
Göldəki balıqları
Sel dənizə apardı.

BEŞ SÖZÜNDƏN BİRİ DÜZ

Demişdi gəlməyəcəm
Şənbə günü məktəbə,
Bir də gördüm yetirdi
O, özünü məktəbə.

- Kəndə yayda gedərik,
Dağların başı qardı.
Amma qış təttilində
Məni kəndə apardı.

Deyir anana danış
Dərsi yatana qədər.
Yuxum gəlmir atamı
Yuxu tutana qədər.

Qəpiyi olmayanda
Döş cibindən yüz çıxır,
Atamın beş sözündən
Ancaq biri düz çıxır.

QARA - QORADAN QARA

Cibində qara kişmiş,
Əlində qora üzüm,
Yediyi qara tutdur,
Yediyi qara üzüm.

Gah dırmaşır ağaca,
Gah minir qarğı ata.
Böyürtkəndən doyanda
Əl atır qarağata.

Yayda qara papağı
Qara qavalı olur,
Qaranın qarın dostu
Qara qavalı olur.

Qarada nə günah var,
Doymur qaradan Qara.
Ona görə olubdur
Qara qoradan qara.

HANSI MARAL

Ay nənə, bir maralın
Yağlı süd bulağı var.
Bir maralın başında
Bir söyüd budağı var.

Buyuzunu meşədə
Yelləyən də maraldı,

Axşamlar qapımızda
Mələyən də maraldı.

Qulağıma yavaşa
Denən görüm, ay nənə,
Atam hansı maralın
Adını qoyub mənə?

YAXA, ÇUXA, YUXA

Ocağı qalayanda
Bir qığılıcım atamın
Yaxasını yandırır -
Yaxasından danışır.

Əlini qızdıranda
Necə olubsa babam
Çuxasını yandırır -
Çuxasından danışır.

Yaxa ilə çuxanı
Nənəm söndürən zaman
Yuxasını yandırır -
Yuxasından danışır.

ARALIQDA İŞLƏYİRƏM

Nənəm deyir:
- Babana çay
Süzüm apar.
Babam deyir:
- Gəl nənənə
Üzüm apar.

Babam deyir:
- Yüyür bura
Alma verim.
Nənəm deyir:
- Əlini yu
Dolma verim.

Biri deyir:
- Gözüm, gətir,
Qızım, apar.
Biri deyir:
- Qızım, gətir,
Quzum, apar.

Mənə papaq
Daşıtdırır
Mənə yaylıq
Şəllədirlər.
Bu nənəmlə
Babam mənə
Aralıqda
İşlədirlər.

QARĞALAR, QAĞAYILAR

- Qarğa niyə dənizin
Görən üstündə ötmür?
- Çünki qoz ağacları
Suyun içində bitmir.
- Qarğanın qanadı var,
Göylərdə qala bilər.
- Qanadları yorulsa
Suda boğula bilər.
- Bəs qağayılar niyə
Aralanmır dənizdən?

- Qağayı toyuq deyil
Dən yeyə əlimizdən.
- Bəs qoz ağaclarına
Niyə qonmur qağayı?
- Qağayı heç nə yemir
Balıqlardan savayı.
Onlar qoz ağacına
Qonub verər səs-səsə;
Qoz ağacı qoz deyil,
Əgər balıq gətirsə.

VELOSİPED YORULUR

Siz Hüseyin-Surxaya
Böyük oğlan deməyin,
Hələ dörd yaşındadır
Bapbalaca gəmisi
Dincini alan zaman
Dolabın başındadır

Evə çəkib gətirir
Uşaq velosipedi
Başında kaska-papaq.
Haralarda sürürsə
Velosiped yorulur
Ayaqlarından qabaq.

DAYANDUR DAYANMIR

Dayım oğlu Dayandur
Çatıb yeddi yaşına.
Neçə dəfə daş düşüb,
Qaya dəyib başına.

Dayım mənə deyir ki,
Dayanduru dayandır.
Dayandura deyirəm,
Bir dayan, dur, Dayandur.

Hamı əl-ələ verib
Dayıma hayan dura,
Heç kəs öyrədə bilmir
Dayanı Dayandura.

ATAMIN MƏSƏLƏSİ

Gündə gündəlik
Gəlir ortaya,
Görürəm çatıb
Gün günortaya.

Anam stulda
Oturdur məni,
Həll elətdirir
Üç məsələni.

O, atama da
Verib tapşırıq,

Atamın başı
Qarma-qarışıq.

Hər gün atamın
Boğulur səsi:
- Yaman çətindir
Yol məsələsi...

Anam deyir ki,
Atan işlətmir
Öz kəlləsini.
Ona görə də
Həll edə bilmir
Məsləsini.

TUM TOXUMU

Anam bir yekə
Bankaya yığıb
Tum toxumunu.
Hava qızanda
Bostanımıza
Əkəcək onu.

Dedim, ay ana,
Bir başqa yerdə
Saxla toxumu.
Ona baxanda
Qarışdırıram
Gecə yuxumu.

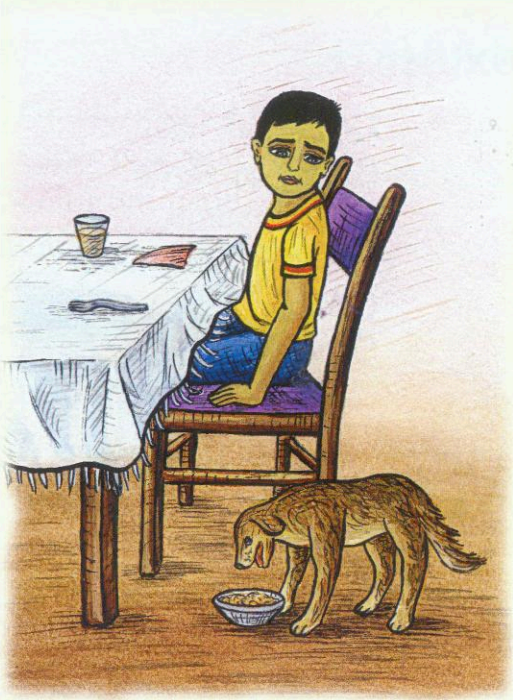
BABAŞIN BOZBAŞ MACƏRASI

Əvvəl içdi şərbəti,
Sonra aşırdı əti.
Qasıqlayıb noxudu
Üstdən mahnı oxudu.
Babaş yedi bozbaşı,
Yağa batdı üst-başı.
Sür-sümükdür ev-eşik,
Qabı yaladı pişik.
Ta neyləyir boş qabı,
Yerə salıb boşqabı
Babaş qırıb oturdu,
Bardaş qurub oturdu.

KEÇİ VƏ QOYUN

Keçi otu görən kimi
Ora-bura dizin döydü.
Otu asdım bir ağacdən,
Qoyun baxıb gözün döydü.

Bir qucaq ot biçmək üçün
Gedib çıxdım kövşənəcən,
Bütün otu keçi yedi,
Qoyun başa düşənəcən.

QARDAŞIMIN PAYI

Anam yemək verəndə
Yeyir hərə payını,
Qardaşım küsən kimi
Qoyur yerə payını.
Demir ki, niyə yemir
Nəyə görə payını.
Balaca küçük yeyir
Hürə-hürə payını.
Gözləyir atam gəlib
Axşam verə payını.

BABAMI ÖPƏN YOXDUR

Nənəm demir pişiyi qov,
Anam demir evi süpür.
Əynimdəki təzə donu
Görən durub məni öpür.

Mübarəkdir deyə-deyə
Başıma gül səpən çoxdu.
Babam təzə paraq alıb,
Heç babamı öpən yoxdu.

SIRĞA

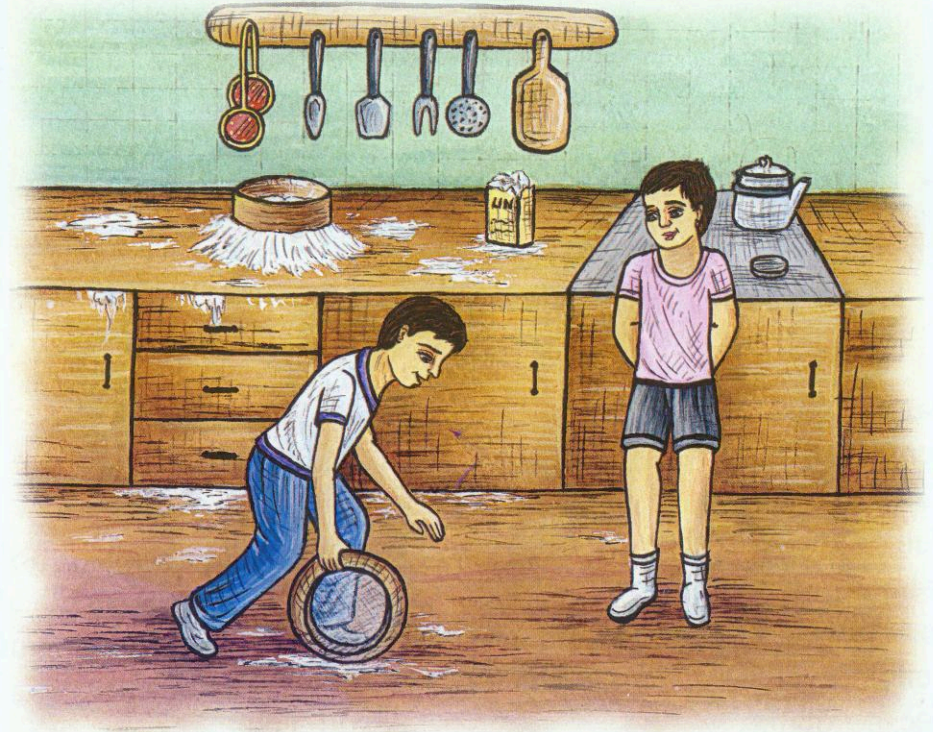
Bacım yenə
Deyilənə
Sakit-sakit
Qulaq asır.
Anam onun
Qulağından
İki qızıl
Sırğa asır.

Bir kəlməni
Ha deyirlər
Qulağında
Yenə qalmır.
Qalan təkçə
Sırğalardır,
Qulağında
Heç nə qalmır.

ƏLƏK-ƏLƏK OYUNU

Ana gördü ki, mətbəx
Mətbəxə yox, elə bil
Dəyirmanə oxşayır.
Mətbəx kənd yollarında
Küləyin qopardığı
Toz-dumana oxşayır.

Ələkbər Ələsgərlə
Ələk-ələk oynayıb
Un ələmək öyrədir.
Ələsgər Ələkbərə
Ələyi yerə qoyub
Diyirləmək öyrədir.

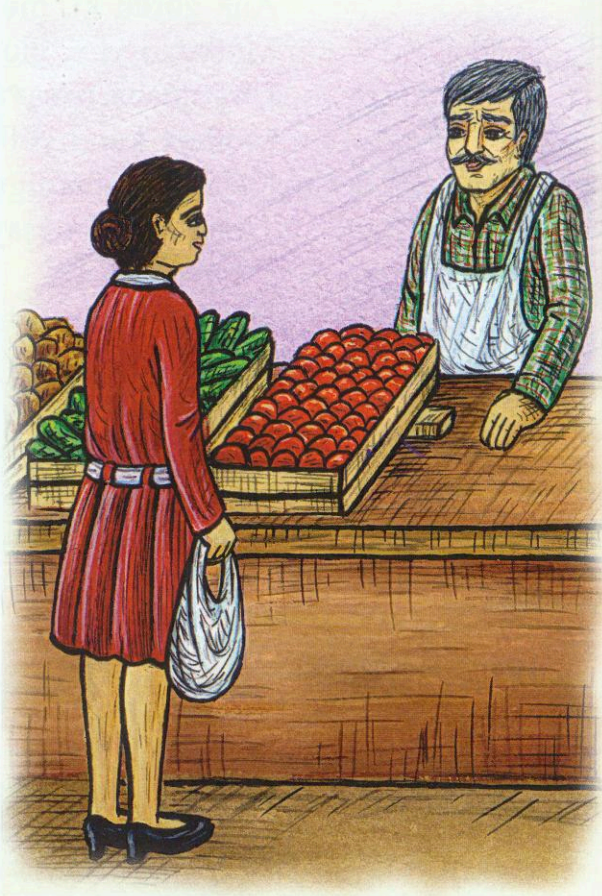
MAYASI BATMIR

Babam alverçi kimi
Gedib girəndən işə,
Alıcılar babamı
Aldadırdı həmişə.

O, aldığı dəyər-
Dəyməzinə satırdı,
Ya əksiyyə çıxırdı,
Ya mayası batırdı.

Nənəm dedi:
- Ay kişi,
Gəl çıxgənə bazardan,
Birdəfəlik qurtaraq
Bu dərdədən, bu azardan.

Babam tərəzi ilə
Bazarda heç nə satmır,
Bağımızda işləyir,
Daha mayası batmır.

TOXDU TEMİR

Hamı yeyir,
Temir baxır,
Yenə Temir
Heç nə yemir.
Səbəbini
Soruşanda
Yenə Temir
Heç nə demir.

Yemək vaxtı
Görürsən ki,
Həyətdə də
Yoxdu Temir.
Deməginən
Su içibdir,
Ona görə
Toxdur Temir.

SATQINLIQ

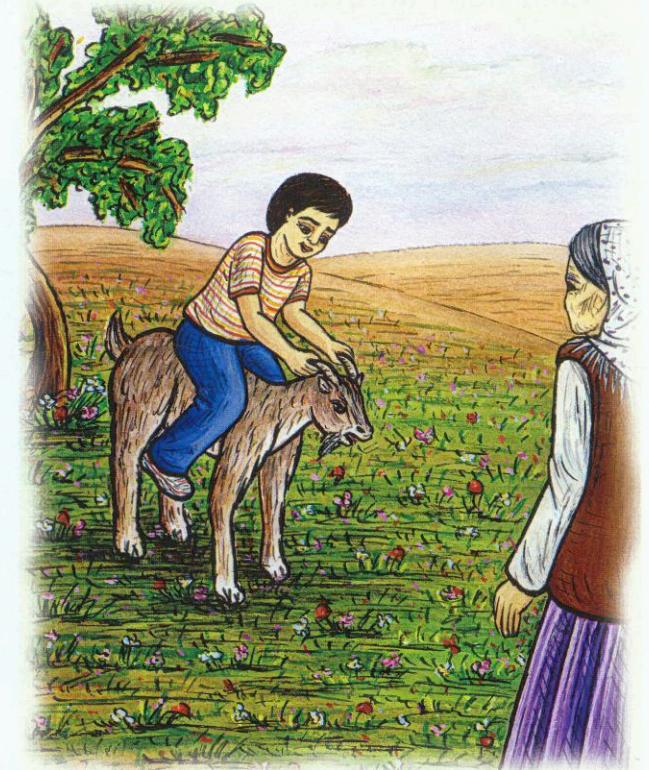
Gedib dəydi şüşəyə
Qəfildən atdığım daş,
Məni qonşuya satdı
Qonşumuz Ağadadaş.

Anam eşidən kimi
Satqın Almazın sözün,
Ağzını açıb mənə
Deyir olmazın sözün.

Bir gül qırdım budaqdan,
Görən kimi Xalisə,
Tez çığır-bağır salıb
Məni satdı polisə.

Şükür getdi atama
Məndən şikayət yazdı,
Satqınların əlindən
Yığılmışam boğaza.

Buynuzlarından tutub,
Minmişəm boz keçiyyə,
Nənəm məni satacaq
Heç bilmirəm neçəyə.

ÜÇ GÜNLÜK QUZU

Üç gündür doğulubdur
Bu üç kiloluq quzu.
Quzudan ağır gələr
Üç yaşındakı Arzu.

Üç günün tamamında
Bu üç kiloluq quzu,
Vurub palçığa yıxdı
On üç kiloluq qızı.

ƏT VƏ OT QONAQLIĞI

Mən itə ət verəndə
Məni atdan qoruyur.
Mən ata ot verəndə
Məni itdən qoruyur.

Ot verəndə at mənim
Əllərimi yalayır.
Ət verəndə it mənə
Quyuğunu bulayır.

YADDAN ÇIXANDA

Quzu kimi mələyib,
Cücə kimi gülürdüm,
Yeməyimi aparıb
Pişik ilə bölürdüm.

Nənəm kənddə təndirə
Kənd çörəyi yapırdı,
Babam məni gizlədir,
Atam məni tapırdı.

Kənddə gördüklərimi
Yadımda saxlayırdım,
Şəhərə qayıdanda
Hər dəfə ağlayırdım.

İndi nənəmin şalın
Mən üstümə salıram,
Atamgilin yadından
Çıxıb kənddə qalıram.

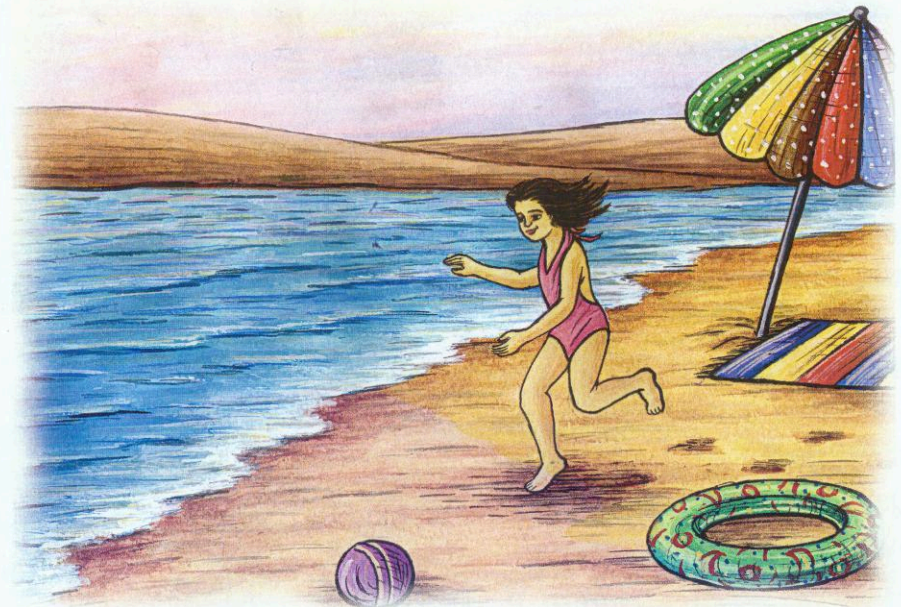
DƏNİZ ÇİMİR

Külək bizə qoşulub
Çimərlikdə hərlənir,
Biz dənizdə çiməndə
Dənizdə su kirlənir.

Külək tozu qaldırır
Dalğaları bezdirir.
Dənizə yağış yağır
Dənizi çimizdirir.

ÇİMƏRLİKDƏ

Qırıq balıqqulağı
Əlimi yaraladı,
Dəniz məni görəndə
Qolunu araladı.
Külək üstümə əsib
Saçımı quruladı.
Günəş məni yandırır
Dərimi qaraladı.

YAĞIŞ OLDU

Qar yağanda
Yağış kəsdi,
Bərk qış oldu.
Yaz gələndə
Qar əriyib
Yağış oldu.

ATAM FİKİRLƏŞİNCƏ

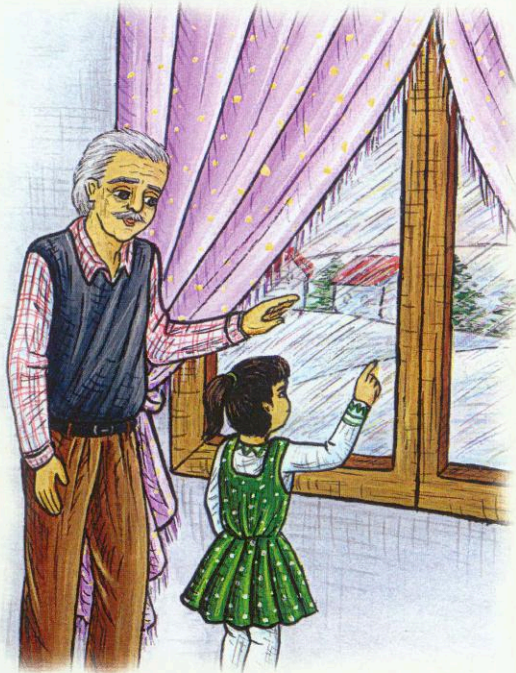
- Ata, niyə uşaqlar
Cibinə qəpik qoyur,
Atalar əlli manat?
Eyvana çıxan kimi
Niyə anam deyir ki,
Pula bağlıdır həyat?

Ata, niyə köhnəlmir
Bildir şəhərdən mənə
Aldığım qara papaq?
... Atam fikirləşincə
Suala cavab verir
Anam atamdan qabaq.

QAR, YOXSANUR

O gün yağış yağdı,
Dünən yağdı sulu qar,
Gecə səhərə qədər
Tutdu bütün yolu qar.

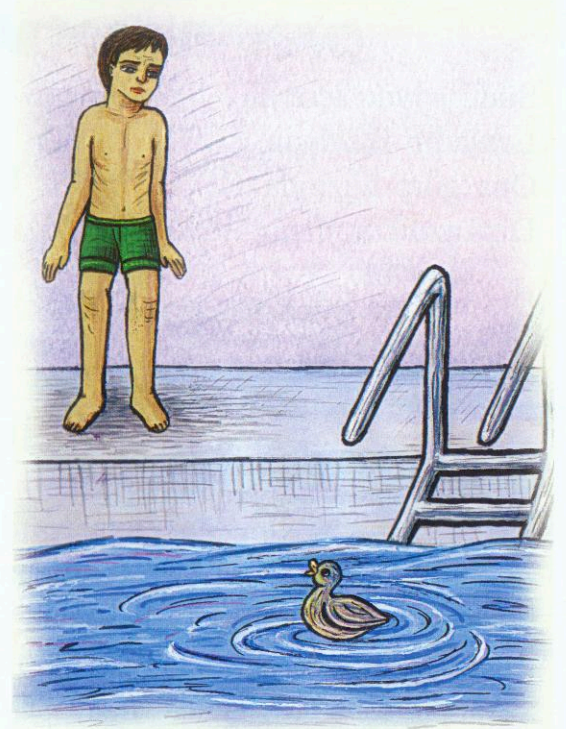
Mən dedim ki, ay baba
Kəndimizə qar yağır,
Babam dedi:
- Qar nədir,
Göydən yerə nur yağır.

HOVUZDA

Atası su doldurub
Bağcadakı hovuzda,
Ördək balası gülür
Sudan qorxan Firuza.

Suya baş vurmur Firuz,
Düyünləyib qaşını,
Qorxur hovuzun suyu
Yara onun başını.

İT VƏ UŞAQLAR

Daş atanda
Uşaq itə
Qorxutmuşdu
İt uşağı.
Bir doqqazı
Döyəclədi
Yenə bütün
Kənd uşağı.

İzzət nənə
Gördü dəstə
Yazıq iti
Təkləyibdir.
İt həyətdə

Hürə-hürə
Qulağını
Şəkləyibdir.
İzzət nənə
Hirsələ dedi:
- Daş atmasın
Uşaq itə
Qorxutmasın
İt uşağı...
Uşaqlara
Elə gəldi
İzzət nənə
Söyüş söyüb
Qəsdən deyir
İt uşağı.

SƏDİŞİN SÜD DİŞLƏRİ

Südü soyuq içəndə
Laxladıb iki dişin,
Ona görə ağızında
Dişi azdır Sədişin.

Diş həkimi boşaltmır
Atasının cibini,

Süd boşaldır Sədişin
Süd dişinin dibini.

Sədişin öz dilidir
Yoxlayan dişlərini,
Özü çəkib çıxarır
Laxlayan dişlərini.

İKİ SUAL, İKİ CAVAB

Atası sual verdi:

- Kim hamıdan tez duran,
Kim hamıdan gec yatan?

Tez əlini qaldırıb

Hüseyn-Surxay dedi:

- Bacım Rəbiyyə-Sultan.

Anası sual verdi:

- Kimdi pişiyi qovan,
Kimdi pişiyi tutan?

“Pişik” adı gələndə

Tez qardaşına baxıb

Güldü Rəbiyyə-Sultan.

NƏNƏMƏ ZİYAN EDİR

Murtuz mırıq dişilə
İçi ballı konfeti
Həyətdə yeyir gəlir.
Mən əlimə düşəni
Yemək kimi yeyirəm,
Canıma xeyir gəlir.

Gündə beş-altı alma
Yeməsəm mənim babam
Üstümdə üsyan edir.
Moruq mürəbbəsini
Mən qaşığıla yeyəndə
Nənəmə ziyan edir.

SÖZÜN DADINA BAXAQ

BABAM BIĞINI EŞİR

Sacı ocağa qoyub
Nənəm yuxa yayanda
Hər tərəf tüstü olur.
Ocağı tərpedəndə
Tüstü gəlib babamın
Gündə gözüne dolur.

Babam qəlyan çəkəndə
Tüstü eynəkdən keçib
Nənəmin gözün deşir.
Nənəm gözün ovanda
Tüstüyə acıqlanıb
Babam bığını eşir.

ƏLİNİN ƏLCƏYİ

Anası yunu
Qarqarda yuyub,
Əliyə bir cüt
Əlcək toxuyub.

Ələ geyinir
Vəli əlcəyi,
Cibinə qoyur
Əli əlcəyi.

Əli əlcəklə
Çıxmır eşiyə,
Qorxur əlində
Əlcək üşüyə.

QIZIL DIŞ ÇIXIB

Nənəm bir yol az qala
Uşaqtək ağlamışdı.
Dişinin ağrısından
Başını bağlamışdı.

Nənəm yeyə bilmirdi
Baldan şirin yemişi,

Tez kəlbətinlə çəkdi
Həkim ağrıyan dişi.
Dişini çıxarıblar,
Nənəm deyir qış çıxıb,
Çıxan dişin yerindən
İndi qızıl diş çıxıb.

BALADADAŞIN OVU

Güclü külək əsəndə
Telli nənə şalını
Açıb belinə tutur.
Arı bal axtaranda
Gündə uçub üzünü
Çiçək balına tutur.
Baladadaş kəndiri
Bağda daşa bağlayıb
Arxda balına tutur.

ELTON, ALTUN, ZEYTUN

Eltonla Altun gəlib
Bir zeytunun altına,
Altun baxır zeytuna,
Elton baxır zeytuna.
Altun gülür Eltona,
Elton gülür Altuna.
Oğlanlardan heç biri
Çıxa bilmir zeytuna.

ZƏMİNƏYƏ GÜLƏNDƏ

Heç Zamin özü bilmir
Zirə nə, zirzəmi nə.
Zəminə hardan bilsin
Bostan nədi, zəmi nə.

Tarla ilə meşəni
Tanımayır Zəminə,
Zəminəyə güləndə
Acıqlandım Zaminə.

ƏLİ BALA BATMADI

Əli dedi Ballıya:
- Girməyin gölməçəyə,
Əlibala batmasın.
Ballı elə bildi ki,
Deyir Əlibalanın
Əli bala batmasın.

Ballı Əlibaladan
Elə bərk-bərk yapışdı
Əlibala batmadı.
Ballı balı tək yedi,
Yazıq Əlibalanın
Əli bala batmadı.

YAĞA BATIRIB YEYİR

Gözü nəyi tutursa
Özü götürüb yeyir,
Əvvəl gizlədiyini
Sonra gətirib yeyir.
Yemək istədiyini
Yerdə oturub yeyir.
Yaşar yağlı pendiri
Yağa batırıb yeyir.

QOCA PULU

Təqaüdə çıxandan
Mənim babamla nənəm,
Pulun gələn vaxtını
Ən yaxşı bilən mənəm.

Babam təqaüd deyir,
Nənəmsə qoca pulu.
Mənə tumpulu verir
Onlar gözüyumulu.

Dükandan qənd soruşub
Babam xurmanı alır,
Nənəm qoca puluna
Təzyiq dərmanı alır.

Bir gündə manatların
Xərclənir üçü bizə,
İki qocanın pulu
Bəs edir üçümüzə.

XINALI XIDIR

Bibim dedi ki, hər gün
Gedib göldə çimməsə
Ördək dönüb qaz olur.
Xalam dedi əlinə
Oğlan xına yaxanda
Qəfil dönüb qız olur.

Sudan çıxmır səhərdən,
İstəmir ki, əlində
Xınadan bir iz qala.
Xıdır barmaqlarına
Xına yaxıb ağlayır -
Qorxur dönüb qız ola.

SUYU BIŞIB, ƏTİ YOX

Paşa getdi o başa,
Paşa gəldi bu başa.
Gözlərini zillədi
Qazandakı bozbaş.

Paşa ocağa sarı
Getdi güya qızına,
Əlindəki qaşığı
Birdən saldı qazana.

Suyu içdi birtəhər,
Ağzını ütə-ütə,

Paşa ha çalışsa da
Dişi batmadı ətə.

Anasını görəndə
Qaşığını gizlədi.
Qazanın qapağını
Açmasını gözlədi.

Birdən dedi:
- Bozbaşın

Dadı yox, ləzzəti yox.
Beş yol qarışdırmışam,
Suyu bişib, əti yox.

AĞLIMA BATAR

Mən əllərimi
Kirpiyə vursam,
Kirpinin oxu
Əlimə batar.
Əgər çəngəllə
Yəsəm armudu,
Çəngəlin dişi
Dilimə batar.

Məstan pişiyi
Bağrıma bassam,
Onun dırnağı
Bağrıma batar.
Mən saçlarımı
Bərk-bərk darasam,
Darağın dişi
Ağlıma batar.

MƏNƏ MƏSLƏHƏT VERİN

Mələk mənə məsələ,
Məhi məsləhət verir.
Biri məzəmmət edir,
O biri töhmət verir.

Məsləhətdə nə kağız,
Nə də qələm korlanır,

Məsələ həll edəndə
Mənim başım fırlanır.

Demirəm ki, siz mənim
Yazıma qiymət verin,
Mənə məsələ deyil,
Mənə məsləhət verin.

ÇƏYİRTKƏLƏR

Beşi uçdu gölə tərəf,
Beşi uçdu şələ tərəf.
Gözlərini döydü dördü,
Ayağıma dəydi dördü.
Bığlarını tərpedilər,
Dizlərini qalxızdılar,
Məni yaman qorxuzdular.
Atam qovdu çəyirtkəni,
Gedib yedim böyürtkəni.

TƏRLANIN TƏRBİYƏSİ

Qaya görəndə keçi,
Su görəndə qaz olur.
Ayaqqabısı palçıq,
Üstü-başı toz olur.

Hara pis söz yazırsa,
Durub yaxşıya yozur.
Tər lan daşın, divarın
Tərbiyəsini pozur.

DİŞ HƏKİMİ

Babaxanın daz başına
Əvvəl baxdı baş həkimi.
Baş həkimi baş açmadı,
Tez çağırdı beş həkimi.
Gözlərini açıb baxdı,
Göz həkimi, qaş həkimi.

Boğazına baxan kimi
Birdən boğdu yaş həkimi.
Çənəsində şişi görüb
Şişə baxdı şiş həkimi.
Lap axırda əlin atdı
Kəlbətinə diş həkimi.

GÜNAH ÇARDAQDA İMİŞ

Dəmir gecə yatanda
Elə bil ki, daş olur,
Səhər onun döşəyi
Hərdən-birdən yaş olur.

Günahı nə özündə,
Nə də yataqda görür,
Dəmir bütün günahı
Dəmir çardaqda görür.

Yağış köhnə dəmirdən
Keçib isladır damı.
Damcılar yavaş-yavaş
Onun yerinə damır.

YALTAQLANIR

Topuğuna top dəyəndə
Toplan mənə yaltaqlanır,
Mən Toğrulla oynayanda
Tər lan mənə yaltaqlanır.

Qucağımda ot görəndə
Çəpiş mənə yaltaqlanır,
Ciblərimdə kişmiş görse
İbiş mənə yaltaqlanır.

Pişik gəlir südün üstə
Şiltaqlana-şiltaqlana,
Kasada dən aparıram
Toyuq mənə yaltaqlana.

SOLTAN SOĞAN YEYƏNDƏ

Baba almanı soyub
Qabığını atırdı,
Soltan qabığa baxıb
Qaşlarını çatırdı.

Soltan boşqab gətirib
Söylədi ki, ay baba,

Almaları soyanda
Qabığı yığ boşqaba.

Nə vaxt yemək istəsə
Adam boğanı Soltan,
Almanın qabığına
Bükür soğanı Soltan.

GÖYÇƏK, ÇİÇƏK VƏ ƏLCƏK

Biri Göyçək,
Biri Çiçək.
Aralıqda
Bircə əlcək.
Çiçək dedi:
- Əlini çək!
Göyçək dedi:
- Əlini çək.
Nə əlini
Göyçək çəkdi,
Nə əlini
Çiçək çəkdi.
Bir saatdır
Əlcək üstə
Çəkaçəkdi.

ARI TAPIR

Yelmar evdə
Yerbiləndir,
Nənəsinin
Gizlətdiyi
Narı tapır.
Amma özü
Ət gizlətsə
Pişik yeyir,
Bal gizlətsə,
Arı tapır.

ADDAMAŞDAN KEÇƏN ALABAŞ

Sən Dadaşda günah görmə,
Gözü qorxub qara daşdan,
Ha çalışır, ha əlləşir,
Keçə bilmir addamaşdan.

Hopp eləyib daşa çıxır,
Güpp eləyib suya düşür.

Alabaşla gəlib Dadaş
İt adlaya addamaşdan,
Addamaşdan adlamağı
O, öyrənə alabaşdan.

Ayağı yox, ayağının
Altındakı daş sürüşür,

BALIQ OVU

Çayın balıqlarını
Balasadıq dizəcəm
Sulara batıb tutur.
Dənizin balığını
Balasadıq tilovu
Dənizə atıb tutur.
Pişik Balasadığın
Tutduğu balıqları
Marığa yatıb tutur.

AĞZI SULANAN OĞLAN

İşlə mənim işim yox,
Nə ağıma məsləhət,
Nə başıma iş girir.
Qışda yemiş yeyəndə
Sən yemişdən danışma,
Yuxuma yemiş girir.

Narın adını çəkmə,
Fikrim gedib bağçanı
Havayıdan dolanır.
Turş alçadan danışma,
Alça adı gələndə
Mənim ağzım sulanır.

XEYİRDİ, YOXSƏ ZİYAN

Qara qarınquludur,
Bir qarpızı tək yeyir,
Qara qara dovşandı,
Elə qara kök yeyir.

Qara qara daş atır
Qonşunun bostanına,
Qara üzüm görəndə
Qara düşür canına.

Qara kolun üstündə
Tağı görüb dayandı.
Bilmir qara boranı
Xeyirdi, ya ziyandı.

BABAMIN ÇAY MƏSƏLƏSİ

Babam nə vaxt
İsti çayı
Soyuq içir,
Bədəninə
Soyuq keçir,
Babam nə vaxt
İsti çayı
İsti içir,
Bədəninə
İsti keçir.

HƏRƏNİN ÖZ İŞİ

Sapı, mili toplayıb
Əlləşdi, amma heç nə
Toxuya bilmədi o.
Eynəyi taxıb durdu,
Kitabı açıb baxdı,
Oxuya bilmədi o.

Nənəsi dedi yeri,
Babası dedi yeri,
Qız, işinin dalınca.
Tubu topu götürüb
Toplanla birgə getdi
Öz işinin dalınca.

ATAMI BAŞA SALIR

Atam ali məktəbdə
Özün beş il yorubdu,
Anam orta məktəbi
Güclə başa vurubdu.

Atama dərs deyənlər
Heç nəyə and içməyib,
Ona görə məktəbdə
Dərsi yaxşı keçməyib.

Anam qoymur danışa
Atam aldığı "beş"dən,
Axı atamın başı
Hələ çıxmır çox işdən.

Anamın biliyinə
Atam məəttəl qalır.
Anam da məcbur olub
Atamı başa salır.

YAXAYA YAXILANLAR

Yağış yağsa Ayazın
Yaxası zığa batır,
Yaşar yağlı yeyəndə
Yaxası yağa batır,
Ağa qatıq yeyəndə
Yaxası ağa batır.

XALLI

Xəyalənin Xallısı
Qaçıb tutmaq istəyir
Xallı kəpənəkləri.
Ora-bura tullanır
Amma tuta bilməyir
Xallı kəpənəkləri.

Elə bil ki, kəpənək
Üzünə xal qoymağa
Qırmızı lalə gəzir.
Xallı yorulan kimi
Xallı kəpənəkləri
Xallı Xəyalə gəzir.

HAMIDAN YAXŞI BİLİR

Babam keçmişin dilin,
Nənəm bişmişin dilin,
Kəriş kişmişin dilin
Hamıdan yaxşı bilir.

İnək otun dadını,
Pişik ətin dadını,
Quzu südün dadını
Hamıdan yaxşı bilir.

Mən sevmirəm güləni,
Mənə kələk gələni.
Anam atam biləni
Hamıdan yaxşı bilir.

ATIN TƏRKİ

Əmisi hörmət edir
Əkrəmin ona olan
Hörmətinə, ərkinə.
Axı onun əmisi
Atla ota gedəndə
Onu alır tərkinə.

VƏFALI QIZ

Dən səpəndə
Cücə onun
Yanıdadır.
Ot biçəndə
Kəlçə onun
Yanıdadır.
Ülviyyəni
Keçirəndə
Kölməçədən,
Əlin atıb
Tez yarışdı
Qız kəlçədən.

Vəfa kimi
Darda görse
Ora qaçır,
Hamı onun
Vəfasından
Söhbət açır.

XANIM VƏ ZƏRXANIM

Xanım ilə Zərhanım
Evdə iki bacıdı,
Zərhanım evin zəri,
Xanım evin tacıdı.

Xanım dedi tac alın,
Onlar da bacı olsun.

Hər bacının başında
Ayrıca tacı olsun.

Zərhanım dedi:
- Hazır
Tax yaxana zər, Xanım.
Elə bilsinlər sən də
Zərhanımsan, Zərhanım.

AĞZINDA YANIR

Səhər yuxudan
Hamıdan sonra
Oqtay oyanır.
Şəkil çəkəndə
Əli, ayağı
Rəngə boyanır.

Biz işləyəndə
Oqtay həmişə
Gəndə dayanır.
Ona görə də
Anamın dili
Ağzında yanır.

DƏNİZİN HAVASI

Elə ki bu sınıfdən
O birinə keçirik,
Atamın məşinində
Bağ evinə köçürük.

Səhər hər kəs yuxudan
Hamıdan qabaq durur,
Onu mavi Xəzərin
Təmiz havası vurur.

Dənizin üzərində
Qağayılar ötüşür,
Bağımızda gilənar,
Ərik, üzüm yetişir.

Biz yayın istisində
Yığışırıq bir yerə,
Məktəb açılan zaman
Qayıdırıq şəhərə.

Babamsa bağda qalıb
Ağac əkir, gül əkir.
Dənizin havasını
Ciyərlərinə çəkir.

BAKININ YEDDİ KƏNDİ

Yığdı tutun dibinə
Yayda bütün uşağı -
Pirşağı.
Bizi sıraya düzüb
Qaldırdı bir daş dağa -
Maştağa.
Gördük elə gözəldir
Bu qəsəbə, bu zona -
Buzovna.
Çay qonaqlığı verdi
Gündə beş-on stəkan -
Mərdəkan.
Torpaqları oxşayır
Qızıla da, zərə də -
Zirədə.
Dənizdə çimmək üçün
Yollandıq bir məkana -
Türkana.
Baxdıq dərədə gölə,
Çıxdıq yaşıl yola da -
Qalada.

Yeddi kənddə olmuşam,
O biri kəndlərə də
Gələn il gedəcəyəm.
Yay başa çatan kimi
Sizi başıma yığıb
Mən söhbət edəcəyəm.

GƏL GÜLNARI GÜLDÜRƏK

Qırmızı don geyinər
Qızıl gül, qırmızı nar,
Qızıl gül yazda gülər,
Payızda nar qızarar.

Havalar qızan kimi
Qız paltarı geyinib
Açılıbdır qızıl gül.
Narın qulaqlarından
Qızıl sırğalar kimi
Asılıbdır qızıl gül.

Gedim deyim Gülnara,
Dolaşılıbdır gül nara.
Mən baxanda gülmüşəm,
Bir sən də bax, gül nara.

GÖZ DƏRMANI

Göz həkimi Səmədin
Babasına deyirdi:
- Gündə çay balığı ye,
Zəif gözə xeyirdi.

Səməd bunu eşitcək
Tezcə yollandı çaya,
Onun qarğı tilovu
Hər gün sallandı çaya.

Uşaq pallı-paltarlı
Bəzən suya düşürdü.
O, bir ay babasına
Çay balığı bişirdi.
Baba bir gün çiməndə
Eynəyini çıxartdı,

Hovuzdakı daşları
Bir-bir qırağa atdı.

- Babamın gözlərini
Deyəsən balıq açıb.-
Belə düşünən Səməd
Həkimin üstə qaçıb.

- Həkim əmi, hovuzda
Ayağına toxunan
Balaca daşı görür.
Çay balığı yeyəndən
Babam suyun dibini
Balıqdan yaxşı görür.

TUM PULU

Atasından pul aldı
Tər lan gedib tum ala.
Gördü dondurma satır
Ağ xalatl bir xala.

Dondurmanı görəndə
Tərpənmədi yerindən,

Barmağını dişləyib
Nəfəs aldı dərinədən.

Birdən əli toxundu
Saticının qoluna:
- Xala, bir dondurma ver
Mənə tumun puluna.

ÇƏMƏNLİKDƏ GÜLƏŞƏK

Cəmil yenə özünü
Öyürdü yekə-yekə.
Onu zala apardı
Uşaqlar çəkə-çəkə.

Gah qulağı əzildi,
Gah ağrıdı biləyi.
Döşəyə çıxan kimi
Yerə dəydi kürəyi.

Cəmil dedi:
- Şəhərdə
Belimi əzir döşək,
Sizi kəndə aparım
Çəmənlikdə güləşək.

HAZIRLIQ ÇANTASI

Ana dedi:
- Heç nədən
Korluq çəkməsin gərək,
Axı Səadət bu il
Hazırlığa gedəcək.

Qəşəng çantaya baxıb
Qız sevincindən uçdu.
Sonra qaşını çatıb
Anasından soruşdu:

- Don da, ayaqqabı da,
Bant da yaxşıdır, ancaq,
Bəs bu qədər dəftəri
Kim yazıb qurtaracaq?

XINADANGƏLMƏ

Xəyal deyir ki,
Xal Xəyalənin
Sol çənəsində
Anadangəlmə.
Xuraman deyir,
Amma Xumarın
Xurma saçları
Xinadangəlmə.

DİŞLƏRİNİ İTİLƏYİR

Almaz yenə qardaşının
Köynəyini ütüləyir,
Dəsmalını ütüləyir.
Qorxmaz yenə bacısının
Alma payın yemək üçün
Dişlərini itiləyir.

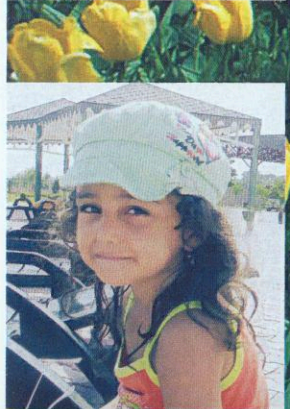
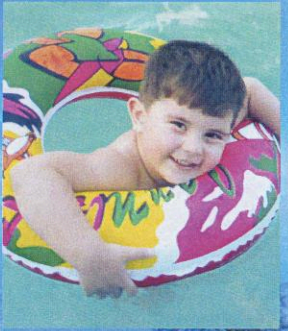
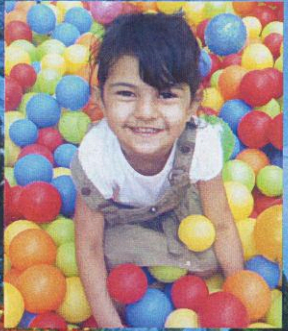
SABAHIN VƏTƏNDAŞI

*Çəməndəki çiçəyim,
Sinəmdəki ürəyim,
Ay mənim gələcəyim,
Ay bu yurdum yurddaşı -
Sabahın vətəndaşı.*

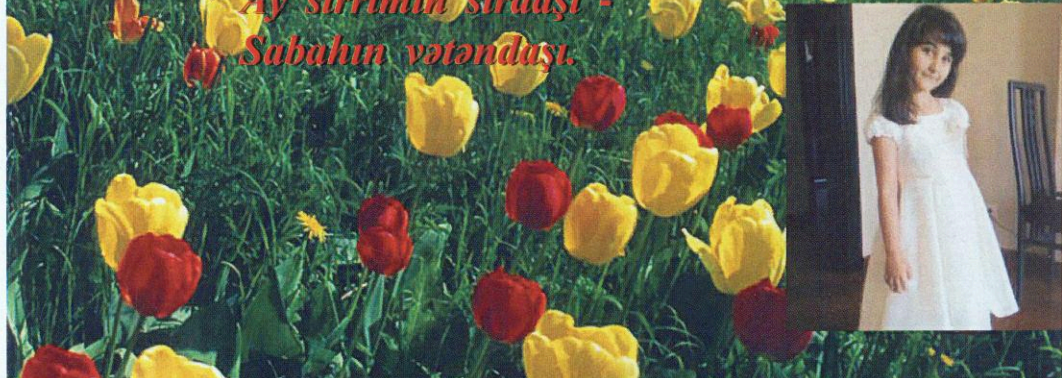
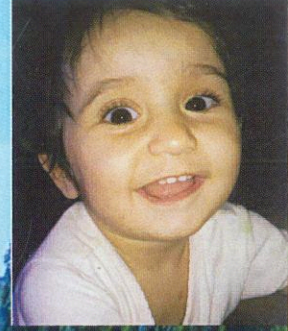

*Göstər məharətini,
Görək əzəmətini.
Vətənin şöhrətini
Çiyinlərində daşı,
Sabahın vətəndaşı.*

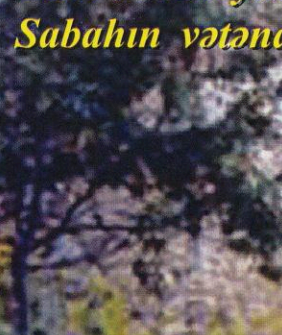
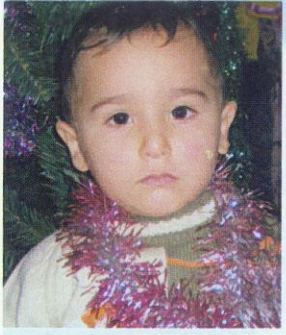
*Böyük zəfər də, zər də
Öz alnundakı tərdə.
Sən qiymətdə, dəyərdə
Altın üzüyün qaşu,
Sabahın vətəndaşı.*

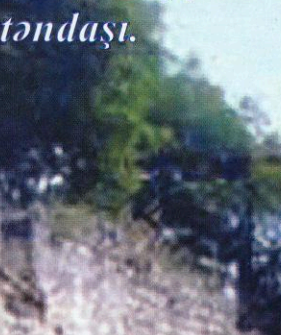
*Hüyüküran şikəstəsən,
Qollarımın üstəsən,
Məşəl omaq istəsən
Günəşlə dur yanaşı,
Sabahın vətəndaşı.*

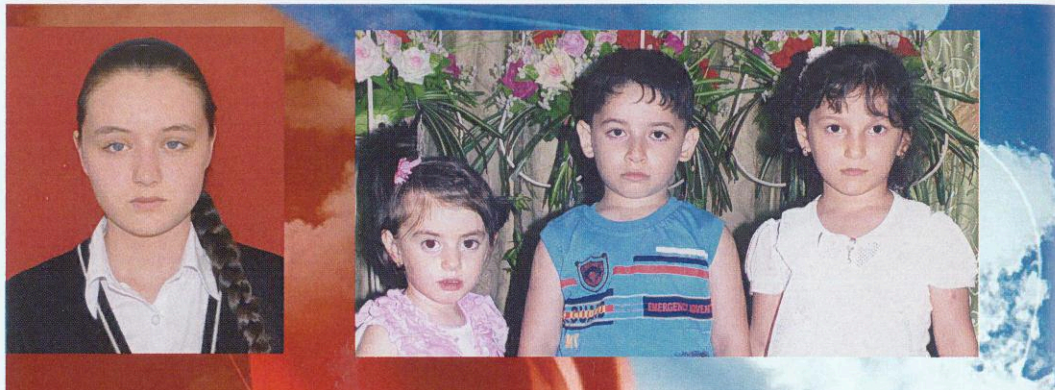
*Gəlmisən Yer üzünə,
Yolu göstər dizünə,
İnan, güvən özünə,
Ay sırımın sirdaşı -
Sabahın vətəndaşı.*

*Od Yurdunun oğlusan,
Qılinc çalan qolusan,
Tarixin var, ulusan.
Yelə vermə yaddaşı,
Sabahın vətəndaşı.*

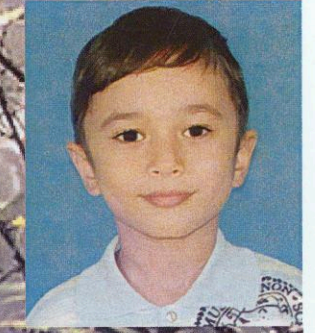
*Səninkidir bu qala,
Fonqal çat, ocaq qala.
Qoyma yağtuya qala
Yürdumün birçə daşı,
Sabahın vətəndaşı.*

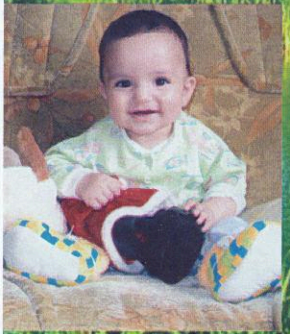
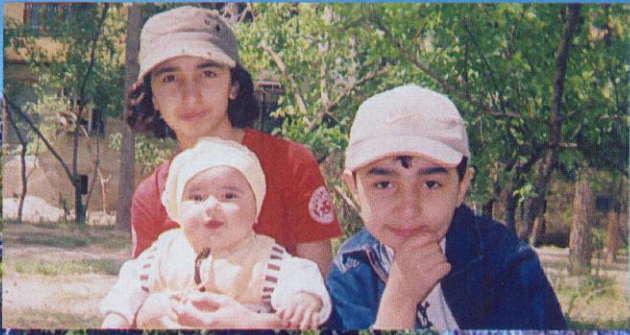
*And iç Bayraqlarına,
At çap yaylaqlarına,
Qayıt torpaqlarına.
Qazan haqqı, alqışı,
Sabahın vətəndaşı.*

*Qaladığım ocaqsan,
Gözlərimdə çraqsan.
Sən sabah udacaqsan
Uduzduğum savaşı,
Sabahın vətəndaşı.*

*Elə qaynasın qanın,
Elə alışsın canın
Anam Azərbaycanın
Göylərə dəysin başı,
Sabahın vətəndaşı.*

KİTABDAKI BÖLMƏLƏR

Biz də çox şey bilirik	3
Uşaqlardan nə gizlin	27
Sözün dadına baxaq.....	47
Sabahın vətəndaşı	69

84(5Aze)-5
86

65803
Quluzadə Ə.

5.30 AZN

65803

Texniki redaktor:
Kompüter xidməti:

Cəsərət Qasimov
Kamran Məcidov

ƏLƏMDAR QULUZADƏ
(QULİYEV ƏLƏMDAR ALLAHVERDİ OĞLU)

“NAVALÇA”

Bakı - “Şuşa” - 2012

Çapa imzalanmışdır: 12.01.2012

Kağız formatı: 70x100 1/16

Çap vərəqi: 5

Sayı: 2000 nüsxə. Sifariş 05

Qiyməti müqavilə ilə

POLYGRAPHIC
PRODUCTION
Tel: 447-75-05, Faks: 447-75-04

mətbəəsində çap olunub

UŞAĞIN GÖZÜ İLƏ

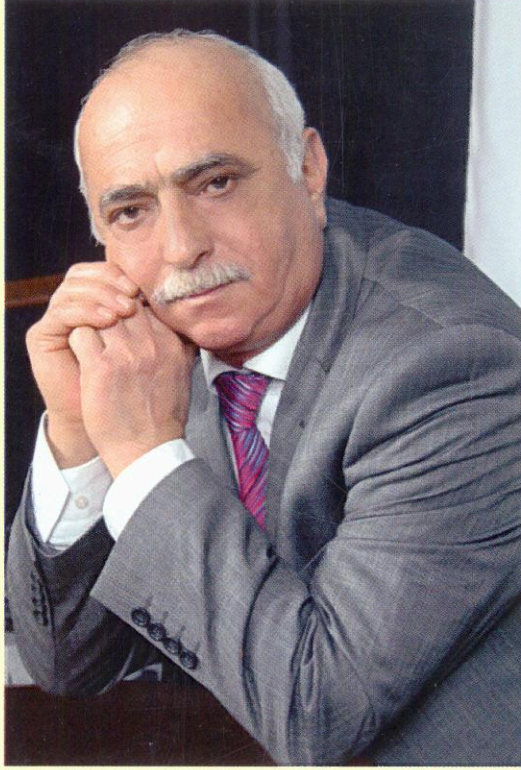
*Hər uşağın gülüşü
Bir mənzili qızdırır,
Məktəb əlindən tutub
Ona «Vətən» yazdırır.*

*İşq çəkilən zaman
Nəvələrin gözündən,
Nəvələr sap keçirər
İynələrin gözündən.*

*Onlar savaşı görüb
Tələsi tanımasın,
Uşaqların gözləri
Göz yaşı tanımasın.*

*Hərəsi bir arzudur,
Hərəsi bir göyərçin.
Ürəyə sevinc səpək,
Gözdə gülüş göyərsin.*

*Oturub-durmasaq da
Uşağın sözü ilə,
Gəlin dünyaya baxaq
Uşağın gözü ilə.*

Geniş və çoxsahəli yaradıcılığa malik olan Ələmdar Quluzadə iyirmiyə qədər kitabın müəllifidir. Ötən əsrin 70-ci illərində ədəbiyyata gələn şair, təbii ki, uşaqları da unutmayıb. “Tumurcuqlar” kitabı Azərbaycan balalarına onun ilk hədiyyəsi idi. Kitab 1985-ci ildə balaca oxucuların ixtiyarına verilmişdir. Sonrakı illərdə şair “Beş qitənin uşaqları”, “Məhləmizin uşaqları”, “Boğça”, “Dilotu”, “Ətirşah ətri” şeir kitabları, “Qurbətə düşən daş” nağıl kitabı ilə uşaqları sevindirib.

“Navalça” Ə. Quluzadənin balaca oxuculara növbəti hədiyyəsidir. Bu kitab sabahın vətəndaşları ilə müəllif arasında yeni körpüdür.